

University of Groningen

Bespreking Nico Keuning, Een ongeneeslijke heimwee

Renders, Hans

Published in:
Het Parool

IMPORTANT NOTE: You are advised to consult the publisher's version (publisher's PDF) if you wish to cite from it. Please check the document version below.

Document Version
Publisher's PDF, also known as Version of record

Publication date:
2020

[Link to publication in University of Groningen/UMCG research database](#)

Citation for published version (APA):

Renders, H. (2020). Bespreking Nico Keuning, Een ongeneeslijke heimwee: Leven en werk van Willem Brakman. *Het Parool*.

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

The publication may also be distributed here under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license. More information can be found on the University of Groningen website: <https://www.rug.nl/library/open-access/self-archiving-pure/taverne-amendment>.

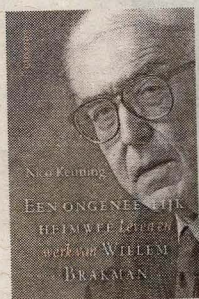
Take-down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Downloaded from the University of Groningen/UMCG research database (Pure): <http://www.rug.nl/research/portal>. For technical reasons the number of authors shown on this cover page is limited to 10 maximum.

Biografie Willem Brakman

‘Schoften zijn het, allemaal!’



BIOGRAFIE
NICO KEUNING
**EEN ONGENEES-
LIJK HEIMWEE –
LEVEN EN WERK
VAN WILLEM
BRAKMAN**

Querido, €34,99
478 blz.

Veel van de bijna veertig romans die Willem Brakman (1922-2008) publiceerde, zijn niet te pruimen. Maar een schrijver moet op zijn beste werk beoordeeld worden en dan komen titels als *Het groen van Delvaux* (1996) en *Het zwart uit de mond van Madame Bovary* (1974) in beeld. De hoofdpersoon in dat laatste boek is niet alleen geobsedeerd door Madame Bovary uit Gustave Flauberts gelijknamige roman, hij identificeert zich ook met haar waar het gaat om de zoektocht naar de Grote Liefde.

In de biografie van Brakman, geschreven door Nico Keuning, keert het thema van de Grote Liefde ook terug. Brakman hield er diverse buitenechtelijke relaties op na, net als Emma Bovary. Keuning probeert het leven in het werk van Brakman terug te vinden. Hij loopt zijn oeuvre langs en legt steeds 'de relatie tussen autobiografische gegevens en fictie-romans'. Zo komen we aan de weet dat vrienden, al dan niet onder hun echte naam, in zijn proza figuren, en dat de 'necrofiele erotiek' in zijn werk te herleiden is naar zijn ervaringen als student medicijnen, toen hij te maken kreeg met een beeldschoon meisje dat was gestorven aan de griep.

Fluisteraar

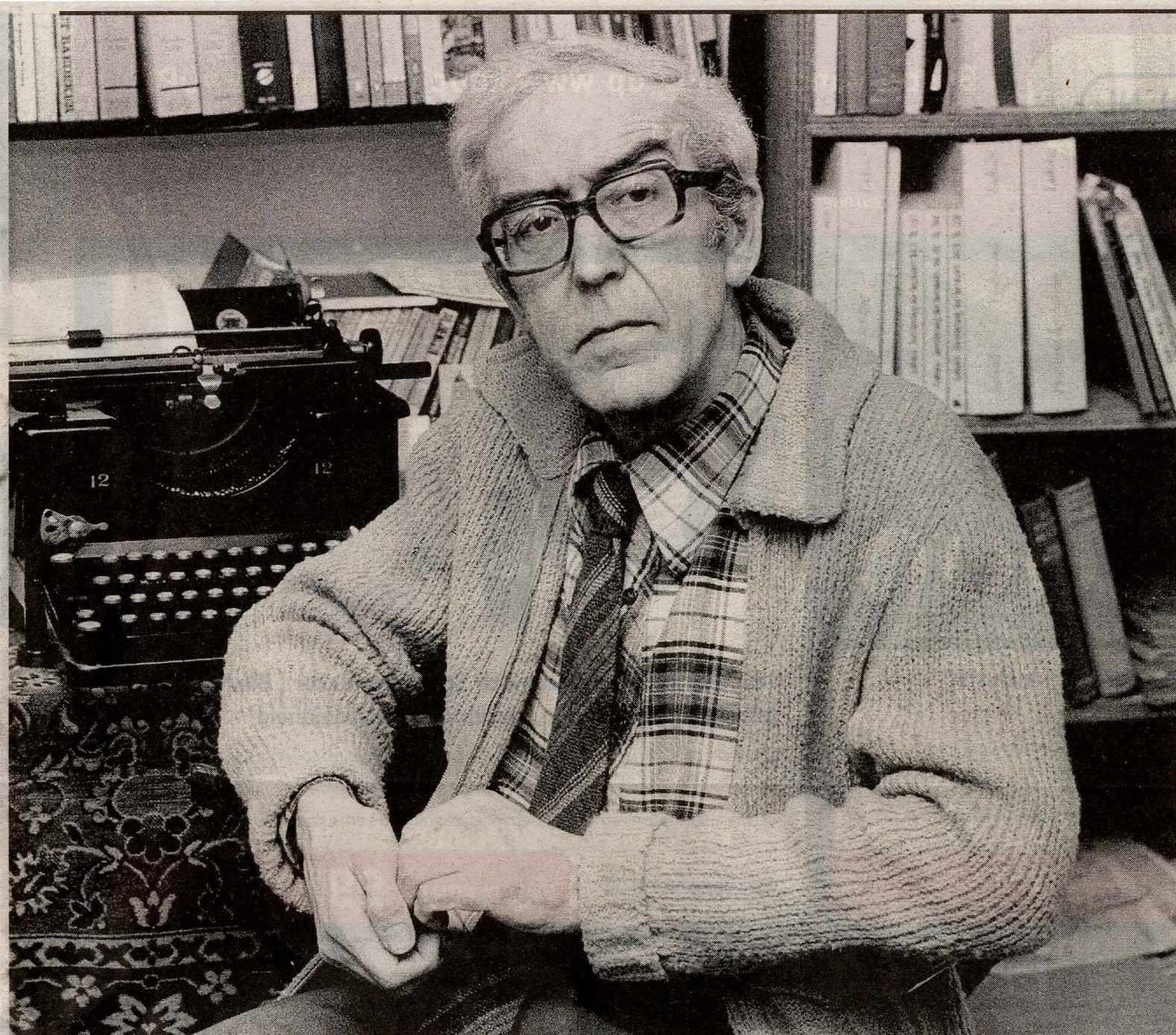
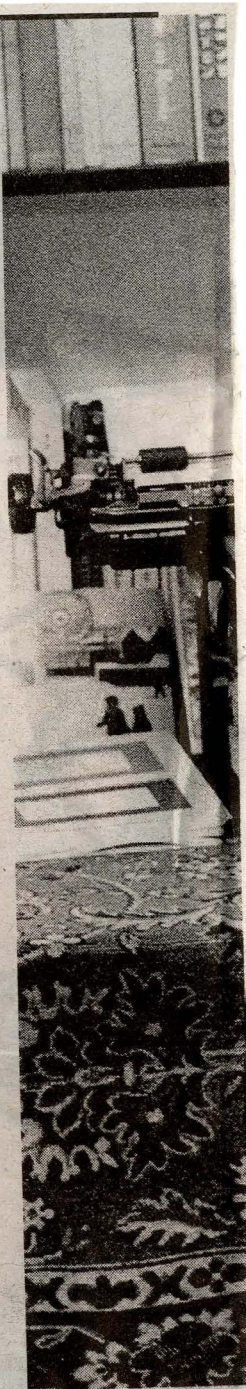
Brakman was samen met Nol Gregoor bevriend met Simon Vestdijk. Tegen hem keken ze op. Gregoor verhuisde zelfs naar Doorn om dichters bij zijn idool te wonen. Vestdijk leed aan depressies en Brakman kon hem als arts 'in grote hoeveelheden tal van pillen' sturen. Brakman schreef over zijn eigen depressie in de roman *Come-back* (1980).

De kroniek over het zoeken naar 'waarheid' in fictie begint op den duur tegen te staan. Liever zou je een interpretatie van die 'waarheid' van de biograaf zien.

Keunings boek wordt interessanter als hij de wording van zijn biografie beschrijft. Er is een categorie biografen die als schaduw van hun onderwerp fungeren. Wat Eckermann voor

→ Willem Brakman in 1981, het jaar waarin hij de PC Hooftprijs kreeg.

FOTO ANP



Goethe was, was Harry Prick voor Lodewijk van Deyssel. Brakman had Gerrit Jan Kleinrensink. Deze leraar uit Nijmegen was 35 jaar Brakmans 'fluisteraar', maar ook diens persoonlijke vriend, tassendrager, voorzitter van de Stichting Willem Brakmankring. Als hij bij zijn idool op bezoek was, trok hij zich regelmatig terug op de wc met een schriftje om aantekeningen te maken.

Brakman waardeerde zijn 'Eckermann', maar had geen vertrouwen in hem als biograaf. Kleinrensink schreef een aanzet voor een biografie. Brakman sprak er zijn veto over uit, zodat *Onverzoenlijk verteller* ongepubliceerd is gebleven. In 2014 overleed de beoogd biograaf, met een huis vol archiefmateriaal. Keuning heeft er dankbaar gebruik van gemaakt.

Willem Brakman debuteerde pas op zijn veertigste, daarna schreef hij elk jaar wel een roman, vaak zelfs twee. Hij had er ook de tijd voor, want na zijn studie en een kort – mislukt – avontuur als huisarts, werkte hij als bedrijfsarts. Kennelijk een luizenbaantje dat hem in staat stelde het merendeel van zijn dagen aan zijn literaire werk te besteden. Op zijn 58ste liet hij zich afkeuren om een WAO-uitkering te genieten. Eindelijk fulltime schrijver!

Brakman is nooit populair geworden bij het grote publiek. Toch kreeg hij een hoge status als auteur omdat critici hem geweldig vonden. Vooral Tom van Deel (*Trouw*), Janet Luis (*NRC Handelsblad*), Arjan Peters (*de Volkskrant*) en Jeroen Vullings (*Vrij Nederland*) schreven stevast gunstige kritieken.

Uit deze biografie komt Brakman naar voren als een egocentrische man. Keuning zegt het ook: 'weinig empathie jegens anderen'. In gesprekken was hij nauwelijks in staat tot luis-

Brakman kon al boos worden bij het horen dichtslaan van een autoportier in zijn straat

teren, tot spreken des te meer. Hij was simpelweg niet geïnteresseerd in de buitenwereld. Hij las ook geen kranten, behalve als zijn boeken erin werden gerecenseerd.

Scheef schamen

Brakman had de gewoonte om meerdere keren per dag voor zich uit te roepen: 'Schoften zijn het, allemaal!' Kwam hij tijdens een wandeling in het bos iemand tegen, zo vertelden Brakmans kinderen aan de biograaf, dan groette hij beleefd. "De wandelaar was nog niet voorbij of daar was het weer: 'Schoften zijn het, allemaal!' Net iets te hard, zodat je je scheef liep te schamen. En dat was de bedoeling natuurlijk."

Brakman kon al boos worden bij het horen dichtslaan van een autoportier in zijn straat, eigenlijk op elk niet door hem zelf geproduceerd geluid. Onbetrouwbaar was hij ook. Nadat de schrijver Jean-Paul Franssens Brakman in vertrouwen had verteld over zijn buitenechtelijke escapades, schreef Brakman daarover onverbloemd in een roman.

De biografie van een matig schrijver en een moeilijk mens is, hoe onlogisch ook, een plezier om te lezen.

Hans Renders